

FOTOD VALLO KRUIUSER

bastionil ka viga ei ole – asukoht Kalamaja ja vanalinna vahel. Inimesed saavad rongijaamast kohe kontserdimajja tulla. Kes oleks võinud arvata, et kunstiakadeemia Kalamajja nii hästi sobib! Algul taheti iga hinna eest kesklinna. No projekt jäi praegu rahastusest ilma, aga oleme kannatlikud.

Kas neid kultuurimaju liiga palju ei saa?

Ka meesugusel väikesel rahval peavad kõikide erialade inimestel olema kohud täis. Sa pead saama oma erialal võimaluse tegutseda nagu kultuurirahvas. Ei saa jääda provintsiks.

On elementaarne, et suurte strateegilistel asutustel, nagu ooperiteater ja sümfooniaorkester, on omaenda kodu. Estonia teatril on see olemas, sümfooniaorkestril ei ole, ERSO üürib Estonia teatrit ruume. Ja kui sa vaatad, kuidas sümfooniaorkestri inimesed tulevad tööle meil ja kuidas nad tulevad mujal maailmas, siis meil on see ikka täitsa...

Kuidas sa teed Riigikogule selgeks, et Estonia kontserdisaalis ei saa kõiki suurvorme esitada?

Kõike saab esitada. Mutiurus saaks ehk ka pilli mängida. Aga mis kõla sel asjal on? Mis kultuur see on?

Muusikaakadeemia saali kohta ütles rahandusminister Jürgen Ligi, et see maksab liiga palju. Siis sai selgitatud: spordikool, kus õpetatakse ujujaid, ei saa eksisteerida, kui pole ujulat. Ta sai aru. Muidugi, muusikutel on kindlasti oma süü selles, et pole küllaldaselt selgitatud neid asju.

Estonia teatrimajja on ju ka taotud meeleud miljonid. Seda on remonditud, akustikat on sätitud, mikrofone üles pandud ja mõõdetud. Orkestriauku on sügavamaks tehtud. Nii palju on tehtud, aga see kõik on umbes sama, nagu maanteel on auk ja ma ei paranda seda ära, vaid paneme sildi: siin on auk.

Ja Linnahalli pole kellelegi vaja?

Kui sa kujutad endale ette Oslo ooperimaja, mis on merepiiril samuti nagu meie Linnahall, aga ta on ilusast valgest marmorist... Ma mõtlen, et Linnahalliga polekski vaja muud teha, kui vahetada dolomiit valge kivi vastu, ja see on geniaalne hooned! Selle maja arhitektuur on ju suurepärase! Merre laskuv ainulaadne ehitus, mis tuleb vaid korraliku materjaliga väärtustada. See võib palju maksta, aga kurat, see on ilus!

Pole midagi teha, tuleb lammutada! Jah, nagu Haapsalu raudtee. Talu-

pojamõistus ütleb, et saaks veel kasutada, aga mingitel jõududel on tarvis maha tõmmata!

Meedia teatas neil päevil rõõmsast uudisest, et sinust saab jälle Eesti Filharmoonia Kammerkoori peadirigent ja kunstiline juht. Eesti rahvas on seda koori alati sinu kooriks pidanud, paljudele tuleb üllatusena, et sa vahelepeal 20 aastat ära olid.

Viljelesin vabakutselise dirigendi tegemisi ning pool aega koolitasin muusikaakadeemias noori. See oli igati tegus aeg.

Kujutan ette, et on hea vanade tutvavatega jätkata.

Vanadest lauljatest on alles ainult üks bassilaulja – Aarne Talvik. Aga tunne on tõesti hea. Ja ma olen sellest ettepanekust väga liigutatud ja tänulik. Kaksikümmend aastat ma seda koori juhtisin, kaksikümmend aastat vahepeal mitte. Nüüd on leping kolmeks aastaks. See ei ole pikaks ajaks. Aga võib-olla saab teha mõned asjad.

Sa ei ela enam Arvo Pärdiva kõrvuti korterites, kolisid vahepeal vanalinnast ära. Koostöö jätkub sama tihedalt?

Pärt just mõni minut tagasi helistas. Lindistasime kammerkooriga tema uut teost, mida esitatakse sügisel New Yorgis. Kui suured tornid ümber kukkusid, hävis ka sealne Püha Nikolause kreeka-ortodoksi kirik. Nüüd on kiriku suur taastamine lõpusirgel ja Pärdivilt telliti kiriku avamise puhuks teos. Me lindistasime selle ära, et ta oma loost parema pildi saaks.

Pärt kirjutas seda paar aastat.

On su elu viimase pooleteise aastaga palju muutunud?

Kui vaadata esimest ja teist koroonalainet ja nüüd olukorda enne kolmandat, siis... See ei kannata trüki-musta, aga mulle meeldib. Enne koroonalainet kulges elu kiire rütmis. Olid pikad turneed, palju kontserte, rohkelt suhtlemist. Pandemia ajal jäi aega enesega tegelemiseks rohkem. Sai aja maha võtta. Isegi Naissaarel sai kauem olla. Vahelduseks oli see väga hea.

Koroonasüstid on sul käes?

Üks on käes. Ja neid ebakindluse-süste tuleb iga päev.

See määramatus – mis saab tulevikus, kas tekivad uued tüved, millele ei aitagi mingi süst, kas mingi asutus pannakse kinni või ei – need on ebakindluse-süstid, mida sa iga päev saad. Ja need panevad sul teist-

moodi mõtlemise tööle. Mul siiani küll igav ei ole. Mingit depressiooni ma ei tunne.

Mida teeb muusik, kui ta esineda ei saa?

Muusikud lähevad stuudiosse ja plaadistavad. Muusikat kuulates pole vaja teada, kui paks või pikk mõni dirigent on. Paned silmad kinni ja kuulad ja see ongi muusika.

Praegu võiks muusikud kõik raadios lindistada. Jumal hoidku, kui palju võiks igasugu asju teha. Heli-loomjad ju kirjutavad!

Olari Elts mängib oma ERSOga üksi Estonia kontserdisaalis. Ta meenutab mulle seda vana Ruhnu kirikuõpetajat, kes üksi tühjale saalile jutlust pidas. Aga Olari esitus kantakse ERSO TV abil üle ja vaheajal teeb ta veel intervjuu ka mõne helilooja või interpreediga. Tavaolukorras vaevalt sellist asja oleks!

Filharmoonia kammerkooriga on ka oma televisioon. Tallinna päeva puhul andsime Tallinna Kammerorkestriga online-kontserdi. Koostöö Tallinna Kammerorkestriga on nauding.

Lugesin ükspäev ajalehest, et Eestis on kaks dirigenti, kelle kavade tõusevad leidlikkuse ja läbimõelduse poolest eriliselt esile. Ühe mehe nimi oli Tõnu Kaljuste.

Ma olen neid kavasid nii kaua teinud. Noodikogud on mul kodus üle pea kasvunud, nii palju on materjali, mida pole veel kasutada jõudnud. Selles mõttes läheb kavade tegemine järjest kergemaks. Ikka leiab

midagi, millega mingid kontekstid tekivad. See on mõnus.

Ühest Hennessy kontserdist ei ole mul rohkem meeles kui üks lugu, mille esitas üks pruun poiss, kes laulis sulaselges eesti keeles laulu „Kauges külas“. Inimesed mäletavad seda elu lõpuni.

Võivad mäletada küll. Eks see ole nii, et kui meil siin mingite juttudega on üle piiri mindud, ja siis tuleb selline mees, kes laulab „et saada pruuniks teiseks juuniks“ ja lahendab meie probleemid.

Kas meie praeguses elus on midagi, mis aktiivselt vastu hakkab?

Seda tänulikkuse ainet võiks olla rohkem. Mina olen ju sellest generatsioonist, kes on elanud üsna pikalt nõukogude jaburuses, ja ma pööraks rohkem tähelepanu sellele, kui hea on praegu elu Eestis.

Kahju, et noored sugupõlvad ei kujuta ette, mis mülkast nende isademaad on välja tulnud. Nad ei mõista, mis Venemaal toimub.

Ma vaatasin, kuidas Dožd kajastas meelevaandusi Navalnõi toetuseks. See oli muljetavaldav.

Mina ostsin lausa kuupileti ja vaatasin, kuidas Dožd seda edastas. Kõik tuleb tuttav ette. Peab õnne tänama, et oleme nii väikese rahvana ennast sellest vabaks rabelenud. Et meil on oma riik ja et me saame ise otsustada oma käekäigu üle, see on suur asi ja see teadmine peab meil olema kuklas kogu aeg.

SÕIDAB IGA ILMAGA: Kaljuste on viimane, kes paadi sügisel veest välja võtab, ja esimene, kes kevadel vette laseb. Eelmisel aastal ei võtnudki paati veest välja.

